

مدیریت ورزشی _ تابستان ۱۳۹۷
دوره ۱۰، شماره ۲، ص: ۳۸۵ - ۳۶۷
تاریخ دریافت: ۹۵ / ۰۱ / ۲۲
تاریخ پذیرش: ۹۶ / ۰۲ / ۰۳

طراحی و تبیین مدل نقش اقتصادی دولت در فرایند خصوصی سازی ورزش ایران

حجت محمدی مغانی* - حسن قره خانی^۲

۱. دکتری مدیریت ورزشی، مدرس گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران
۲. استادیار گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

چکیده

هدف این پژوهش ارائه مدل اندازه گیری نقش اقتصادی دولت در خصوصی سازی ورزش ایران است که به روش ترکیبی و از نوع طرح های تحقیق آمیخته اکتشافی بود. مرحله اول کیفی بود. با انجام ۲۰ مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته، اطلاعات گردآوری، سپس داده ها کدگذاری و تجزیه و تحلیل شد. گروه بندی کدها ۵ مؤلفه را نشان داد. مرحله دوم به صورت کمی و به روش مدلسازی معادلات ساختاری انجام گرفت. نمونه تحقیق ۲۲۲ نفر بود که به صورت هدفمند انتخاب شدند. پرسشنامه محقق ساخته مشتمل بر ۲۰ گویه به عنوان ابزار تحقیق تنظیم شد. روایی محتوایی پرسشنامه را ۱۵ متخصص تأیید کردند و پایایی آن ۰/۹۲۰ شد. برای محاسبه اعتبار سازه و بررسی ساختار از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی با نرم افزار SPSS و AMOS و برای محاسبه پایایی مقیاس ها و خرده مقیاس ها از آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج نشان داد تأثیر پنج مؤلفه اقتصادی بر خصوصی سازی ورزش معنادار است. مؤلفه توسعه اقتصادی-اجتماعی با ضریب رگرسیون ۰/۲۵۴ بالاترین تأثیر و در مرتبه های بعدی ثبات اقتصادی (۰/۲۱۶)، نظام رفاهی (۰/۱۲۹)، قدرت اقتصادی (۰/۱۲۱) و ساختار بازار و میزان رقابتی بودن آن (۰/۱۰۴) قرار دارند. خصوصی سازی ورزش نیازمند حل مشکلات اقتصادی، ایجاد فضای رقابتی و خداحافظی با مالکیت دولتی است.

واژه های کلیدی

تئوری سازی داده بنیاد، خصوصی سازی ورزش، معادلات ساختاری، نقش دولت.

Email: h.mohammadi_m@yahoo.com

* نویسنده مسئول : تلفن : ۰۹۱۲۶۴۱۳۶۹۸

مقدمه

بررسی راه‌های دستیابی به منابع و استفاده بهینه از آنها و رسیدن به پیشرفت اقتصادی و رفع مشکلات مرتبط با آن، همیشه انسان را به چالشی فراگیر فراخوانده و مسائل اقتصادی را در مرکز توجه بشر و خصوصاً انسان امروزی قرار داده است. از مهم‌ترین این مسائل که در چند دهه اخیر پیش روی اقتصاددانان و دولتمردان قرار گرفته، بحث خصوصی‌سازی^۱ و توسعه بخش خصوصی و کاهش تصدی‌گری دولت است (۱).

در یک رویکرد جامعه‌شناسانه هنگامی که مسئله اصلی تعیین حد دخالت دولت در امور اقتصادی و اجتماعی است، بیش از هر چیز دیگر «نقش دولت^۲» به‌عنوان یک نهاد در ابعاد مختلف نظام اجتماعی اهمیت پیدا می‌کند (۲).

بررسی ادبیات خصوصی‌سازی در امر ورزش نشان می‌دهد که به‌تقریب تمام کشورهای دنیا برای نقش و جایگاه خصوصی‌سازی در بخش ورزش، اهمیت ویژه‌ای قائل‌اند؛ اما باید توجه داشت که خصوصی‌سازی در ورزش به‌خودی‌خود مفید و سودآور نیست و بدون وجود یک سری شرایط نمی‌توان پیش‌بینی کرد که تنها اجرای فرایند خصوصی‌سازی در ورزش سبب ایجاد منافع می‌شود. ثبات اقتصادی، آزادسازی اقتصادی، وجود شرایط رقابت کامل در اقتصاد و وجود بازارهای مالی گسترده و مؤثر، همگی از شرایط جدایی‌ناپذیر موفقیت برنامه‌های خصوصی‌سازی در حیطه ورزش قلمداد می‌شود (۳). اندیشمندان عنوان می‌کنند که راهکار مناسب برای مقابله با شرایط اقتصادی بسیار دشواری که صنعت ورزش را احاطه کرده، خصوصی‌سازی آن است (۴). خصوصی‌سازی صنعت ورزش موجب خواهد شد تا دولت با کاهش هزینه‌هایی که هم‌اکنون گریبانگیر آن است، منابع صرفه‌جویی‌شده را در بخش‌های زیربنایی صنعت ورزش، سرمایه‌گذاری کند (۵). در ایران موضوع خصوصی‌سازی از سال ۱۳۶۸ در خط‌مشی‌ها و سیاست‌های برنامه اول توسعه جمهوری اسلامی ایران مطرح شده است (۶).

یکی از راه‌هایی که برای غلبه بر مشکلات بخش عمومی پیشنهاد شده و طرفداران زیادی پیدا کرده، واگذاری به بخش خصوصی است (۷). بخش خصوصی ورزش می‌تواند نقش مؤثری در توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و همچنین اهدافی از قبیل اشتغال‌زایی و افزایش بهره‌وری اماکن و تجهیزات ورزشی داشته باشد (۸).

---

1 . Privatization
2. Government 's Role

در برنامه دوم توسعه، تبصره‌های ۶۶، ۶۷ و ۶۸ این برنامه مربوط به سازمان تربیت بدنی و ورزش کشور بوده است. اجرای تبصره‌های مذکور سبب کاهش هزینه‌های مراکز ورزشی می‌شود و در نتیجه صرفه‌جویی و به‌نوعی منبع مالی محسوب می‌شود (۹).

در بند ۲ ماده ۱۵۵ قانون سوم توسعه آمده است که دستگاه‌های اجرایی، امکانات، تأسیسات و فضاهای فرهنگی، هنری و ورزشی را به بخش‌های غیردولتی واگذار نماید (۱۰).

در مواد ۱۱۷، ۱۳۵، ۱۳۶ و ۱۴۵ قانون برنامه چهارم به‌منظور گسترش امر ورزش و کاهش تصدی‌گری بخش دولتی به شرح وظایف و مأموریت‌های بخش تربیت بدنی اشاره شده است، به‌طوری‌که در بند «الف» و «ز» ماده ۱۱۷ این برنامه به‌منظور تقویت حضور بخش غیردولتی، وظایفی را برای دولت تعیین کرده است. در ماده ۱۳۵ برنامه مذکور نقش و وظایف دولت در حوزه‌های مختلف به‌خصوص امور تصدی‌های اقتصادی تعریف شده و در ماده ۱۳۶ نحوه اجرای وظایف مذکور در ماده ۱۳۵ پالایش و اصلاح شده است. همچنین در ماده ۱۴۵ این برنامه اقداماتی به‌منظور کاهش حجم تصدی‌ها و افزایش مشارکت مردمی در اداره امور کشور و کوچک‌سازی دولت پیش‌بینی شده است (۱۱).

در بند «ب» ماده ۱۳ برنامه پنجم دولت مکلف است اعتبار موردنیاز برای پرداخت تسهیلات در قالب وجوه اداره‌شده، یارانه یا کمک‌های بلاعوض به متقاضیان بخش خصوصی و تعاونی را در ردیف مستقل بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی کند (۱۲).

در سال‌های اخیر (۱۲ تیرماه ۱۳۸۵) ابلاغ سیاست‌های اجرایی اصل ۴۴ قانون اساسی از سوی مقام معظم رهبری که از آن به‌عنوان تحول اساسی در عرصه‌های اجرایی و اقتصادی کشور یاد می‌شود نیز به‌عنوان یک الزام قانونی توجه همگان را به خصوصی‌سازی در حوزه ورزش کشور به خود مشغول داشته است. در کنار این موضوع تدوین نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور در سال ۱۳۸۳ نیز افق‌های روشن و مشخصی را فراروی مدیران اجرایی و دست‌اندرکاران توسعه ورزش قرار داده است (۱۳).

احمدی (۱۳۸۵)، در پژوهشی، هزینه بالای ساخت یا خرید اماکن و تجهیزات ورزشی و ناکافی بودن تسهیلات ارائه‌شده توسط دولت را اهم موانع به‌ترتیب اولویت برای خصوصی‌سازی ورزش عنوان می‌کند (۱۴). کاشف و همکاران (۱۳۸۶)، در پژوهش خود پانزده مورد از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر خصوصی‌سازی ورزش را به سه دسته عوامل مرتبط با قانون، عوامل فرهنگی و عوامل اقتصادی تقسیم کردند (۱۵). پاداش (۱۳۸۸)، در تحقیقی، عوامل اقتصادی را در اولویت اول و عوامل مدیریتی و اجرایی، عوامل حقوقی و قانونی و عوامل اجتماعی را در رتبه‌های بعدی قرار داد (۱۶).

علی‌دوست قهفرخی (۱۳۸۹)، در تحلیل موانع موجود در مسیر پیاده‌سازی سیاست‌های کلی اصل ۴۴ در ورزش حرفه‌ای کشور موانع اقتصادی و مالی را به این شرح می‌شمارد: بی‌ثباتی در سیاست‌های پولی و مالی کشور، تغییرات پی‌درپی و بی‌رویه در متغیرهای کلان اقتصادی مانند نرخ ارز، بازار مالی کوچک و تحت کنترل دولت و عدم آزادسازی بازار در اقتصاد کل کشور، عدم مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی در بازارهای سرمایه داخلی، مالکیت دولتی بسیاری از صنایع، کارخانه‌ها، نهادها و سازمان‌های ورزشی و غیرورزشی، پایین بودن سرانه درآمد ملی در کشور، عدم توجه اساسی به ورزش در سبد هزینه خانوار و وجود نظام مالیاتی نامناسب و غیرکارآمد در ورزش حرفه‌ای (۱۷).

جلالی فراهانی در سال ۱۳۹۲ در تحلیل موانع اقتصادی مؤثر بر اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی در ورزش حرفه‌ای ایران موانع را در دو دسته کلی «موانع اقتصادی و مالی» و «موانع سرمایه‌گذاری و حمایت مالی» طبقه‌بندی کرد (۱۸). همچنین سلیمی و همکاران (۱۳۹۲)، اولویت‌بندی موانع توسعه حمایت مالی شرکت‌های خصوصی از ورزش قهرمانی از میان شش مانع کلی تعریف‌شده، موانع اقتصادی را در اولویت قرار داده است (۱۹).

خسروی‌زاده (۱۳۹۳)، در مطالعه‌ای نشان داد که سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی در ورزش به ترتیب با موانع اقتصادی، اطلاعاتی و بازار سرمایه، مدیریتی، قانونی و حقوقی، فرهنگی و اجتماعی، حمایتی و تشویقی و سیاسی مواجه است (۲۰).

سلیمانی و همکاران (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای با بررسی نقش عوامل اقتصادی بر خصوصی‌سازی در ورزش از دیدگاه کارشناسان به این نتیجه رسیدند که عوامل مالی و سرمایه‌گذاری و دخالت‌های اقتصادی دولت در امور اقتصادی بر پیشبرد خصوصی‌سازی در ورزش تأثیر مثبتی دارد (۲۱). فراهانی و همکاران (۱۳۹۴)، ناکافی بودن تسهیلاتی مثل وام بانکی و غیره، هزینه‌های زیاد نگهداری و تعمیر اماکن ورزشی را مهم‌ترین مشکلات و موانع باشگاه‌های ورزشی خصوصی معرفی کردند (۲۲). یافته‌های دونالد، ال. الکساندر^۱ و همکاران در سال ۲۰۰۰ حاکی از آن است که دادن یارانه به بخش خصوصی از سوی دولت، هزینه بسیاری زیادی را در بر خواهد داشت (۲۳). همچنین جولیا فری بوت^۲ (۲۰۰۱)، در تحقیق خود با عنوان «کاربرد استراتژی‌های مشارکتی املاک برای اماکن ورزشی»، اظهار می‌کند هزینه کردن بخش دولتی در ساخت اماکن ورزشی فایده‌ای ندارد و استفاده از سرمایه بخش خصوصی در این

---

1. Donald, L. Alexander
2. Julia Ferybote

زمینه توصیه می‌شود (۲۴). تومارو^۱ (۲۰۰۷)، معتقد است که خصوصی‌سازی، کارایی تولید را کاهش ولی رفاه اجتماعی را افزایش می‌دهد (۲۵). ژانگ و ژانگ^۲ (۲۰۰۹)، خصوصی‌سازی را موجب بالا بردن رفاه اقتصادی و اجتماعی در تسهیلات ورزشی می‌دانند (۲۶). سلیمی و همکاران (۲۰۱۲) در اولویت‌بندی عوامل مؤثر خصوصی در باشگاه‌های ورزشی، به این نتیجه رسیدند که جنبه‌های اقتصادی مهم‌ترین عامل است (۲۷).

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، پژوهش‌های متعددی در خصوص خصوصی‌سازی ورزش صورت گرفته، اما یک بررسی اولیه نشان می‌دهد که اکثر آنها در حوزه موانع خصوصی‌سازی ورزش بوده و نقش دولت در برطرف کردن این موانع مجهول مانده است.

براساس اصل ۴۴ قانون اساسی ایران نیز در جمع کشورهای است که از طرفداران خصوصی‌سازی می‌باشد. در این زمینه حرکت‌هایی در صنایع مختلف صورت گرفته است و صنعت ورزش نیز از این مقوله مستثنا نیست (۵). لکن مروری بر وضعیت مالکیت و امور اجرایی ورزش حاکی از آن است که نه تنها با اتمام مدت‌زمان برنامه پنج‌ساله چهارم، گام‌های عملی چندی در خصوص تحقق و اجرایی کردن این الزام قانونی انجام نپذیرفته است، بلکه مطابق بند «ب» ماده ۱۳ قانون پنجم برنامه توسعه که عمر این قانون نیز سپری شد، دولت در ایفای نقش خود توفیق چندانی حاصل نکرده و در مقایسه با سایر کشورها، جزء متأخران اجراکننده برنامه‌های خصوصی‌سازی در ورزش است. به نظر می‌رسد بخش ورزش ایران برای گذر از این وضع و کم شدن هزینه‌های کلان سربار آن بر بودجه عمومی و همچنین بحث داغ خصوصی‌سازی که از سال ۸۲ مطرح شده، نیازمند بازنگری اساسی و توجهی ویژه است. از آنجا که تصمیم‌گیری در این مورد در اختیار دولت است، بنابراین اهمیت و ضرورت انجام تحقیقاتی در این زمینه بیش‌ازپیش آشکار می‌شود. با توجه به مطالب ذکرشده لازم و ضروری است که نقش دولت در این فرایند تبیین و طراحی شود تا دولت بتواند با توجه به نقش خود در صنعت ورزش اقدامات لازم و مناسبی انجام دهد و با برنامه‌ریزی بلندمدت و مناسب، گام‌های محکم و پیوسته‌ای در این مسیر بردارد و مسیر خصوصی‌سازی در صنعت ورزش را هموار کند. محقق در این پژوهش با مطالعه فاکتورهای مرتبط با نقش اقتصادی دولت، در پی پاسخگویی به این پرسش است که مدل پیشنهادی و برازش‌شده «نقش اقتصادی دولت در فرایند خصوصی‌سازی ورزش ایران» کدام است؟

1 .Tomaru

2 . Zhang & Zhang

روش تحقیق

این پژوهش از حیث جهت‌گیری کاربردی^۱ است و گردآوری داده‌ها در آن به صورت آمیخته^۲ و در دو مرحله پیاپی صورت گرفته است. مرحله اول کیفی و اکتشافی^۳ و مرحله دوم از نوع تبیینی است. پژوهش کیفی هر نوع پژوهشی است که یافته‌هایی را به دست می‌دهد که با شیوه‌هایی غیر از روش‌های آماری یا هر گونه کمی کردن کسب شده‌اند (۲۸). در مرحله اول از طریق انجام مصاحبه عمیق^۴ نیمه‌استاندارد یا نیمه‌ساختاریافته^۵ با افراد خبره و صاحب‌نظر اطلاعات تکمیلی به منظور شناخت نقش دولت در فرایند خصوصی‌سازی ورزش گردآوری، سپس داده‌های حاصل از ۲۰ مصاحبه به روش نظریه‌پردازی داده‌بنیاد در سه مرحله کدگذاری (باز، محوری و گزینشی)، تجزیه و تحلیل شد. برای انجام مصاحبه‌های عمیق از روش نمونه‌گیری هدفمند^۶ و روش نمونه‌برداری ارجاعی زنجیره‌ای یا گلوله‌برفی^۷ استفاده شد. در انتخاب نمونه آماری برای مصاحبه سعی شده است هم از افراد دارای تحصیلات دانشگاهی و هم از افراد دارای تجربیات مدیریتی استفاده شود. مرحله دوم مطالعه به صورت کمی و به روش مدلسازی معادلات ساختاری بود. بدین منظور از پرسشنامه ۲۰ سؤالی برگرفته از مرحله کیفی مبتنی بر نقش دولت در خصوصی‌سازی ورزش ایران به عنوان ابزار تحقیق استفاده شد. پرسشنامه اولیه متشکل از ۲۵ گویه در پنج مؤلفه بود که ۱۵ نفر از استادان دانشگاه و متخصصان، مدیران و دست‌اندرکاران ورزش با ارائه نظرهای خود و انجام اصلاحاتی در خصوص نگارش، تجانس سؤالات با اهداف تحقیق، تعداد سؤالات و پیشنهادهای اصلاحی خود، روایی محتوایی آن را بررسی و تأیید کردند.

برای تعیین روایی سازه پرسشنامه از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. نتایج این آزمون براساس روش چرخش واریماکس نشان‌دهنده شناسایی گویه‌ها روی پنج عامل بود که در مجموع ۷۱/۶۷ درصد واریانس داده‌ها را پوشش دادند و فقط ۲۸/۳۳ درصد داده‌ها شناسایی نشدند. از طریق تحلیل عاملی تأییدی نیز با استفاده از نرم‌افزار AMOS، صحت حیطه‌بندی مؤلفه‌های پنج‌گانه تحقیق تأیید شد.

به منظور محاسبه پایایی ابزار تحقیق، ۳۰ پرسشنامه بین آزمودنی‌هایی که در تحقیق اصلی نیز شرکت داده نشده بودند، توزیع و جمع‌آوری شد که با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ میزان پایایی آن

1. Applied Orientation
2. Mixed method
3. Exploratory
4. Depth interview
5. Semi - structured
6. Purposive
7. Snowball

برابر $\alpha=0/920$ به دست آمد. انتخاب نمونه‌ها با توجه به موضوع پژوهش از میان خبرگان عرصه ورزش، اقتصاد، سیاست، مدیریت و خصوصی سازی صورت گرفت. از آنجا که حجم چنین جامعه‌ای قابل شمارش و تخمین نبود، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد و با کمک روش قضاوتی^۱، پرسشنامه‌ها میان افراد جامعه آماری توزیع شد. در نهایت برای تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از ۲۲۰ پرسشنامه، از تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

مؤلفه‌های نقش اقتصادی دولت در عرصه خصوصی سازی، بر اساس تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها به روش تئوری سازی داده بنیاد در پنج طبقه به شرح جدول ۱ دسته بندی شدند.

به منظور بررسی تناسب داده‌ها برای اجرای تحلیل عاملی از آزمون بارتلت و شاخص KMO استفاده شد. در صورتی که آزمون بارتلت معنادار و شاخص KMO که مقدار آن بین صفر و یک در نوسان است، به یک نزدیک تر باشد (بیشتر از ۰/۶)، بیانگر تناسب داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی است. در مورد مقدار محاسبه شده برای آزمون بارتلت نیز به واسطه سطح معناداری توزیع X^2 (کای دو) قضاوت می‌شود (۲۹). مطابق جدول ۲ با عنایت به عدد معناداری آزمون KMO (۰/۷۶۷) بزرگ تر از ۰/۶ و عدد معناداری آزمون بارتلت (۰/۰۱) کوچک تر از ۰/۰۵، می‌توان گفت که داده‌ها برای اجرای تحلیل عاملی مناسب است.

جدول ۱. نقش اقتصادی دولت در فرایند خصوصی سازی ورزش برآمده از مصاحبه با خبرگان

<ul style="list-style-type: none"> - تسهیلات اعطایی با نرخ سود پایین و بازپرداخت طولانی مدت به بخش‌های مختلف ورزش - دادن یارانه و معافیت مالیاتی به گروه‌های نوپای بخش خصوصی - کمک به احیای حقوق قانونی باشگاه‌ها و نهادهای ورزشی - تقویت کارآفرینان داخلی حوزه ورزش به منظور ایجاد تعامل سازنده با سرمایه‌گذاری‌های خارجی 	نظام رفاهی
<ul style="list-style-type: none"> - هماهنگی بین زمان اجرای فرایند خصوصی سازی ورزش با شرایط اقتصادی کشور - تشویق سرمایه‌گذاران خارجی برای سرمایه‌گذاری در ورزش - عدم رقابت و سرمایه‌گذاری عظیم دولت با بخش خصوصی - ایجاد نظام باز اقتصادی و رقابتی بودن آن، برون‌گرایی و آزادسازی بازار - جلوگیری از انحصار طلبی بخش خصوصی در ورزش 	ساختار بازار و میزان رقابتی بودن آن

ادامه جدول ۱. نقش اقتصادی دولت در فرایند خصوصی سازی ورزش برآمده از مصاحبه با خبرگان

فراهم کردن شرایط مناسب برای سرمایه گذاری مستقیم خارجی در ورزش	
سطح توسعه	- مطالعات اقتصادی سرمایه گذاری در رشته های مختلف ورزشی
اقتصادی - اجتماعی	- ایجاد فرصت های برابر فعالیت های اقتصادی - اجتماعی برای سرمایه گذاران بخش خصوصی در حوزه ورزش
	- در نظر گرفتن خصوصی سازی ورزش به عنوان بخشی از سیاست اقتصادی کشور
ثبات	- ایجاد محیط مطمئن اقتصادی و کاهش ریسک سرمایه گذاری در صنعت ورزش کشور
اقتصادی	- ایجاد ثبات در سیاست های پولی و مالی کشور
	- تأسیس صندوق های حمایتی به منظور تضمین مالی بخش خصوصی
قدرت	- کاهش هزینه های دولت در طول برنامه خصوصی سازی ورزش
اقتصادی	- شفاف سازی اطلاعات مالی و اقتصادی در ورزش
	- تضمین رشد اقتصادی با تجدید و احیای ساختارهای اقتصادی کشور
	- ایجاد بانک اطلاعاتی قوی اقتصادی قبل از مبادرت به خصوصی سازی ورزش

جدول ۲. نتایج آزمون KMO و بارتلت نقش اقتصادی دولت در خصوصی سازی ورزش ایران

آزمون کفایت نمونه گیری KMO		
۰/۷۶۷		
۳۱۵۸/۵۱۱	مقدار تقریبی کای دو	
۱۹۰	درجه آزادی	آزمون کرویت بارتلت
۰/۰۰۱	معناداری	

به منظور بررسی میزان تأثیرگذاری مؤلفه های نقش اقتصادی دولت بر خصوصی سازی ورزش ایران از رگرسیون چندگانه استفاده شد. همان گونه که در جدول ۳ نشان داده شده است با توجه به معناداری مقدار آزمون F ($F=۳/۶۷۵, P<۰/۰۰۱$) می توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق مرکب از پنج متغیر مستقل و متغیر وابسته خصوصی سازی مدل خوبی بوده و متغیرهای مستقل قادرند تغییرات خصوصی سازی را تبیین کنند.

جدول ۳. نتایج آزمون F به منظور بررسی مدل رگرسیونی تحقیق

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	مربع میانگین	F	سطح معناداری
رگرسیون	۰/۲۹۴	۵	۰/۰۵۹	۳/۶۷۵	۰/۰۰۴
باقیمانده	۸/۳۶۱	۲۱۶	۰/۰۳۹		
مجموع	۸/۶۵۵	۲۲۱			

با توجه به نتایج جدول ۴ مقایسه متغیرها نشان می دهد که اولاً، از دیدگاه افراد نمونه تأثیر پنج متغیر مستقل بر خصوصی سازی ورزش در ایران معنادار است. ثانیاً متغیر توسعه اقتصادی- اجتماعی با ضریب رگرسیونی ۰/۲۵۴ دارای بیشترین تأثیر بر روی متغیر وابسته خصوصی سازی ورزش در ایران است. در مرتبه دوم ثبات اقتصادی با ضریب ۰/۲۱۶، مرتبه سوم نظام رفاهی با ضریب ۰/۱۲۹، مرتبه چهارم قدرت اقتصادی با ضریب ۰/۱۲۱ و در مرتبه پنجم ساختار بازار و میزان رقابتی بودن آن با ضریب تأثیر ۰/۱۰۴ قرار دارند.

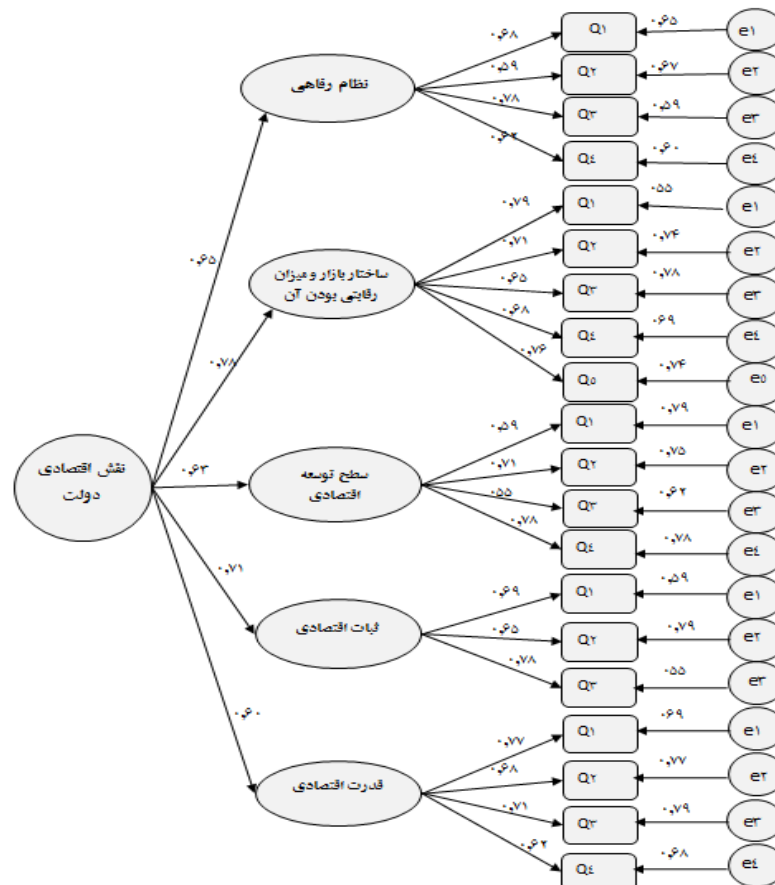
جدول ۴. رگرسیون چندمتغیره برای پیش بینی میزان تأثیرگذاری مؤلفه های نقش اقتصادی دولت بر خصوصی سازی ورزش ایران

متغیر مستقل	ضرایب استاندارد شده		T	سطح معناداری
	خطای معیار	ضرایب استاندارد شده		
مقدار ثابت	۰/۴۳۲	۰/۰۹۵	۴/۵۶۲	۰/۰۰۱
نظام رفاهی	۰/۱۰۴	۰/۰۳۳	۱/۳۹۱	۰/۰۲۹
ساختار بازار	۰/۰۹۶	۰/۰۳۹	۱/۳۱۰	۰/۰۴۸
اقتصادی اجتماعی	۰/۲۰۹	۰/۰۳۰	۲/۷۵۴	۰/۰۰۱
ثبات اقتصادی	۰/۱۳۲	۰/۰۴۲	۲/۳۰۸	۰/۰۰۱
قدرت اقتصادی	۰/۰۸۷	۰/۰۳۲	۱/۴۲۷	۰/۰۰۳

مدل تحلیل عاملی تأییدی متغیر نقش اقتصادی دولت

سؤال اساسی مطرح شده این است که آیا این مدل اندازه گیری مناسب است؟ برای پاسخ به این پرسش باید آماره X^2 و سایر معیارهای مناسب بودن برازش مدل بررسی شود. از این رو متغیر نقش

اقتصادی دولت ابعاد آن به استفاده از مدل تحلیل عاملی مورد سنجش قرار گرفته که مدل آن در نمودار ۱ ارائه شده است.

Chi-Square= ۵/۱۸ df=۴/۴ p-value=۰/۰۰۳۰۴ RMSEA=۰/۰۵

نمودار ۱. مدل تحلیل عاملی متغیر نقش اقتصادی دولت

نتایج مدل ۱ نشان می‌دهد که نشانگرها در کنار یکدیگر سازه‌های مربوط به خود را با توجه به ساختار مورد نظر محقق به درستی تأیید کردند، زیرا مدل حاضر با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی به درستی اجرا شده است و تداخلی مشاهده نمی‌شود. با توجه به اینکه مقدار ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA برای مدل اولیه کمتر از ۰/۰۸ گزارش شده، مدل از برازش خوبی برخوردار

است. همان‌طور که مشخصه‌های برازندگی جدول ۵ نشان می‌دهد، داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی و زیربنای نظری تحقیق برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسو بودن سؤالات با سازه‌های نظری است.

جدول ۵. شاخص‌های برازش متغیر نقش اقتصادی دولت

شاخص	حد نرمال	مقدار مشاهده شده
میانگین مجذور پس‌ماندها RMR	نزدیک به صفر	۰/۰۶
میانگین مجذور پس‌ماندها استاندارد شده SRMR	نزدیک به صفر	۰/۰۴
df	بزرگ‌تر از صفر	۴/۴
نسبت χ^2 به df	کمتر از ۳	۲/۵
شاخص برازندگی GFI	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۹
شاخص هنجار شده برازندگی (NFI)	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۶
شاخص هنجار نشده برازندگی (NNFI)	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۳
شاخص برازندگی فزاینده (IFI)	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۵
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۶
ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب، RMSEA	کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۵

بحث و نتیجه‌گیری

در سال‌های اخیر ابلاغ سیاست‌های اصل ۴۴، روزنه امید و نویدبخشی را فراروی ورزش کشور قرار داده که اگرچه هنوز به‌طور بایسته و شایسته به آن پرداخته نشده است، ولی پرداختن هرچه سریع‌تر به آن می‌تواند راهگشای رهایی از مشکلات بسیاری باشد که ناشی از گسترش یافتن نقش دولت از عرصه کلان سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و نظارت بر عرصه‌های اجرایی و عملیاتی و به‌جای ایفای نقش حاکمیتی، ایفای نقش تصدی‌گری است (۳۰).

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که نقش اقتصادی دولت در فرایند خصوصی‌سازی ورزش ایران را می‌توان به پنج مؤلفه نظام رفاهی، سطح توسعه اقتصادی-اجتماعی، ساختار بازار و میزان رقابتی بودن، ثبات اقتصادی و قدرت اقتصادی تقسیم کرد.

در پژوهش حاضر، اثرگذارترین مؤلفه در نقش اقتصادی، سطح توسعه اقتصادی-اجتماعی بود. رضوی در یافته‌های خود (۱۳۸۳)، ایجاد تسهیلاتی کارآمد برای پیگیری صحیح امور مقارن با توسعه و

تحول ورزش را لازم می‌داند (۳۱). الهی (۱۳۸۷)، توجه اندک پژوهشگران سایر حوزه‌های علمی به موضوعات اقتصاد ورزش و پاداش (۱۳۸۸) اهمیت کم ورزش در مجموعه برنامه‌های توسعه اقتصادی-اجتماعی را در یافته‌های خود متذکر می‌شوند (۱۶،۵). همچنین الهی (۱۳۸۷) و علی‌دوست قهفرخی (۱۳۸۹)، مقدار پایین سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و مرادی چالشتی (۱۳۹۲)، موانع اقتصادی اثرگذار بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی را از موانع خصوصی‌سازی ورزش می‌شمارند (۳۲،۱۷،۵). هودا^۱ (۲۰۰۱)، در پژوهشی اصل انتظار سود حاصل از سرمایه‌گذاری را مهم‌ترین عامل در جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی حامیان مالی در ورزش می‌داند (۳۳). موسا و کارداک^۲ (۲۰۰۶)، در یافته‌های خود نشان دادند اگر در کشوری درجه آزادی اقتصادی بالاتر و اندازه اقتصاد بزرگ‌تر و میزان ریسک کمتر باشد، در جذب سرمایه‌گذاری خارجی موفق‌تر خواهد بود (۳۴). لیانگ وو^۳ (۲۰۰۷)، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را یک نیاز جامع می‌داند (۳۵). انور^۴ (۲۰۱۱)، نشان داد بین عامل اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (۳۶).

به نظر می‌رسد با توجه به وجود موانع بسیار زیاد سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در امر خصوصی‌سازی ورزش، دولت باید انجام مطالعات اقتصادی، ایجاد بسترهای اقتصادی مناسب برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ورزش و فراهم آوردن فضای پویا و رقابتی مناسب کسب‌وکار را با در نظر گرفتن خصوصی‌سازی ورزش به‌عنوان بخشی از سیاست اقتصادی کشور مدنظر قرار داده تا سطح توسعه اقتصادی-اجتماعی به‌عنوان اثرگذارترین مؤلفه نقش اقتصادی اهمیت و جایگاه ویژه خود را بیابد. ثبات اقتصادی در مرتبه دوم اثرگذاری در این نقش قرار دارد؛ وضعیتی که در آن فعالیت شدید اقتصادی بدون نوسانات ادواری برقرار باشد. رضوی (۱۳۸۳) و خسروی‌زاده (۱۳۹۳)، عدم حمایت وزارت ورزش و جوانان را از علل و موانع مشارکت بخش خصوصی می‌دانند (۳۱،۲۰). احمدی (۱۳۸۵)، کاشف (۱۳۸۶)، الهی (۱۳۸۷)، پاداش (۱۳۸۸)، علی‌دوست قهفرخی (۱۳۸۹)، امیری (۱۳۹۲)، جلالی فراهانی (۱۳۹۲)، نبود امنیت اقتصادی و خطر زیاد سرمایه‌گذاری در ورزش حرفه‌ای را گوشزد می‌کنند (۱۷، ۱۸، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۵). علی‌دوست قهفرخی (۱۳۸۹)، جلالی فراهانی (۱۳۹۲)، در تحقیقات جداگانه‌ای

-
1. Huda
  2. Moosa and Cardak
  3. Liang Wu
  4. Anwar

به بی‌ثباتی در سیاست‌های پولی و مالی کشور ورزش اشاره می‌کنند (۱۷، ۱۸). بوسو و اسرینواسان^۱ (۲۰۰۲)، نشان دادند که تلاش‌های مستمر به‌منظور ایجاد ثبات اقتصادی در سطح کلان و انجام یک سری اصلاحات ساختاری در بخش‌های کلیدی اقتصاد به موفقیت در خصوصی‌سازی خواهد انجامید (۳۷). ولفرام و جان‌هورن^۲ (۲۰۰۵)، حمایت از برنامه‌های توسعه‌ای و کارلوس آلبرتو پینتو^۳ (۲۰۰۵)، توسعه سرمایه‌های در گردش و استفاده افزون از حمایت مالی را از نتایج تحقیقات خود می‌شمارند (۲۴).

اشکبوسی و توتونچی^۴ (۲۰۰۷) به این نتیجه می‌رسند که برنامه خصوصی‌سازی موفق، به اصلاح اقتصادی مناسب و سیاست‌های تثبیت اقتصاد کلان مؤثر مربوط است (۳۸). یافته‌های این تحقیقات تأییدکننده نتایج مطالعه حاضرند. یکی از الزامات مهم برای تشویق مشارکت بخش غیردولتی فراهم کردن امنیت اقتصادی و به تبع آن امنیت سرمایه‌گذاری است. دارنده سرمایه هنگام تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری به دو موضوع اطمینان از سودآوری و اطمینان از عدم تعرض به سرمایه‌اش نیاز دارد (۳۹). از این رو به نظر می‌رسد که برای برون‌رفت از این مشکلات دولت باید با ایجاد محیط مطمئن اقتصادی، ثبات در سیاست‌های پولی و مالی کشور و تأسیس صندوق‌های حمایتی لازم بتواند شرایطی را فراهم سازد که سرمایه‌گذاران حوزه ورزش با اطمینان و آرامش خاطر وارد این عرصه شوند.

نظام رفاهی در مرتبه سوم اثرگذاری در این نقش قرار دارد؛ فیتز پتریک^۵ (۱۳۸۳)، نظام رفاهی را شامل کلیه روش‌های حمایتی اجتماعی متعدد، که متصدی امور رفاه در جامعه هستند، می‌داند (۴۰). رضوی (۱۳۸۳)، در یافته‌های خود شیوه‌های نامتناسب اعطای تسهیلات بانکی و بالا بودن نرخ بهره را از علل و موانع خصوصی‌سازی در ورزش عنوان می‌کند (۳۱). عارفیان (۱۳۸۴)، اعطای تسهیلات بانکی و معافیت مالیاتی را در نیل به اهداف خصوصی‌سازی بسیار مؤثر می‌داند (۹). این یافته‌ها با یافته تحقیق حاضر همخوانی دارند.

احمدی (۱۳۸۵)، کاشف (۱۳۸۶)، زارع (۱۳۹۳) و فراهانی (۱۳۹۴)، ناکافی بودن تسهیلات ارائه شده توسط دولت و توکلی (۱۳۸۶)، عدم ارائه تسهیلات بانکی را از موانع اصلی خصوصی‌سازی ورزش قلمداد می‌کنند (۴۱، ۲۲، ۱۵، ۱۴). الهی (۱۳۸۷) و علی‌دوست قهفرخی (۱۳۸۹)، در یافته‌های خود وجود

1. Busu and Srinivasan
2. Wolfram Manzenreiter & John Horne
3. Carlos, Alberto, Pinto
4. Ashkeboussi & Tootoonchi
5. Fitzpatrick

مشکلات قانونی در موضوع حقوق مالکیت و علی‌دوست قهفرخی (۱۳۸۹)، وجود نظام مالیاتی نامناسب را از موانع خصوصی‌سازی ورزش عنوان می‌کنند (۱۷، ۵). دلداری (۱۳۹۱) و جلالی فراهانی (۱۳۹۲) تخصیص نامناسب حق پخش تلویزیونی و تبلیغات دور زمین به باشگاه‌های حرفه‌ای را عنوان کرده‌اند (۲۳، ۱۸).

سلیمانی (۱۳۹۳)، در تحقیقات خود به این نتیجه می‌رسد که عوامل مالی و سرمایه‌گذاری و دخالت‌های اقتصادی دولت در امور اقتصادی بر پیشبرد خصوصی‌سازی در ورزش تأثیر مثبتی دارد (۲۱). همچنین کارلوس آلبرتو پینتو (۲۰۰۵)، مشوق‌های مالی، مشوق‌های مالیاتی و اعطای وام‌های درازمدت را تأیید کرده است (۲۴). یوهانگ^۱ (۲۰۰۶)، به دولت پیشنهاد می‌کند که برای تحقق امر سرمایه‌گذاری در ورزش از مشوق‌های مالی و سرمایه‌ای استفاده کند (۴۳)؛ و لوکا ریگیانی (۲۰۰۶) می‌گوید که افراد سیاسی سعی کرده‌اند تا از یارانه دادن حمایت کنند (۲۳). نتایج تحقیقات بالا با یافته‌های این مطالعه همراستاست. از طرفی دونالد، ال. الکساندر^۲ (۲۰۰۰) هر گونه حمایت از دادن یارانه به بخش خصوصی برای ساخت اماکن ورزشی را مردود و شکست‌خورده اعلام کرده است (۲۳). کالوین جونز^۳ (۲۰۰۲) و مارتین، جی^۴ (۲۰۰۳) در تحقیقات خود به این نتیجه می‌رسند که یارانه دادن برای توسعه استادیوم‌ها کاری بی‌اساس و بی‌منطقی است و اجرای آن منقضی شده است که با یافته‌های این مطالعه همسو نیستند (۴۴). به نظر می‌رسد تفاوت در جامعه آماری و وضعیت فرهنگی و اقتصادی دو مطالعه مبنای این تفاوت باشد.

چهارمین مؤلفه در این نقش قدرت اقتصادی است؛ قدرت دولت به قابلیت اقتصادی آن بستگی زیادی دارد. کمیجانی (۱۳۸۲)، در تحقیقات خود تقلیل هزینه‌های بودجه‌ای دولت، پاداش (۱۳۸۸)، علی‌دوست قهفرخی (۱۳۸۹) و جلالی فراهانی (۱۳۹۲)، شفاف‌سازی اطلاعات مالی و اقتصادی، سلیمانی (۱۳۹۳)، تأثیر مثبت عوامل مالی و سرمایه‌گذاری و دخالت‌های اقتصادی دولت در امور اقتصادی بر پیشبرد خصوصی‌سازی در ورزش و خسروی‌زاده (۱۳۹۳) موانع اطلاعاتی و بازار سرمایه را عنوان می‌کنند (۴۵، ۲۱، ۲۰، ۱۸، ۱۷، ۱۶) که با یافته‌های مطالعه حاضر همراستاست.

-
1. Yu Hang
  2. Donald, L. Alexander
  3. Calvin Jones
  4. Martin J

آخرین مرتبه از حیث تأثیرگذاری، ساختار بازار و میزان رقابتی بودن آن در این نقش می‌باشد؛ بدیهی است هرچه ساختار بازار به سمت رقابتی شدن کامل پیش رود، کیفیت خدمات به همان اندازه بیشتر خواهد شد. منوریان (۱۳۸۰) و کمیجانی (۱۳۸۲)، در یافته‌های خود به افزایش رقابت در اقتصاد کشور تأکید دارند (۴۶، ۴۵). توکلی (۱۳۸۶)، ناهماهنگی بین ادارات و سازمان‌های مرتبط با خصوصی‌سازی و پاداش (۱۳۸۸)، رقابت ناعادلانه بخش‌های دولتی با پیکر نحیف بخش خصوصی را عنوان کرده‌اند (۴۲، ۱۶). از طرفی الهی (۱۳۸۷)، پاداش (۱۳۸۸)، علی‌دوست قهفرخی (۱۳۸۹) و آفسای (۱۳۹۱)، ساختار انحصاری و درون‌گرایی بازار، امیری (۱۳۹۲) رقابت غیرمستقیم دولت با بخش خصوصی و جلالی فراهانی (۱۳۹۲) عدم مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی در بازارهای سرمایه داخل را از موانع مهم در این مسیر شمرده‌اند (۲۴، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۳، ۵).

لیانگ وو (۲۰۰۷) آزادی‌سازی بازار را در خصوصی‌سازی تأیید کرده است (۳۵). کومار و پاپ کو^۱ (۲۰۱۱) از دلایل موفقیت چین در جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی را انجام اصلاحاتی در اقتصاد این کشور، اجرای سیاست‌های باز اقتصادی و حاکم کردن اقتصاد بازارمحور در این کشور در سال‌های اخیر برشمرده‌اند (۴۷). نتایج تحقیقات مذکور ضمن همخوانی با نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهند که بدون ایجاد زمینه و بستر مناسب از سوی دولت در خصوص مرتفع ساختن محدودیت‌ها و موانع ذکر شده امید چندانی به خصوصی شدن ورزش در ایران نمی‌رود.

در نهایت می‌توان گفت در صورتی که سیاستگذاری‌های اقتصادی در راستای ایجاد فضای باز و مبتنی بر آزادسازی اقتصادی به‌منظور دستیابی به بازارهای جدید سرمایه‌ای خارجی و فناوری نوین تعریف شود و اقداماتی در راستای افزایش ثبات اقتصادی، تضمین رشد اقتصادی و شفاف‌سازی اطلاعات مالی و اقتصادی صورت پذیرد و دولت با پرداخت تسهیلات اعطایی و ایجاد فرصت‌های برابر فعالیت‌های اقتصادی - اجتماعی برای سرمایه‌گذاران از انحصارطلبی جلوگیری کند، ریسک سرمایه‌گذاری کاهش خواهد یافت و به‌تبع آن، جریان سرمایه‌گذاری خارجی در کشور افزایش خواهد یافت. از این‌رو تا زمانی که مشکلات مذکور در ساختار اقتصادی کشور وجود داشته باشد، صنعت ورزش نیز مانند دیگر صنایع متأثر از چنین فضایی خواهد بود و خصوصی‌سازی ورزش کشور به معنی واقعی کلمه اتفاق نخواهد افتاد. در این زمینه باید هرچه سریع‌تر اقتصاد کشور با مالکیت دولتی خداحافظی کند و انحصارها را بشکند و در پی ایجاد فضای رقابتی بر آن باشد.

منابع و مآخذ

1. Dick We, Olivier Fe. Step-by-step privatization, methods and samples. Translated by Management Studies and Planning, Etrat Publishing, Spring Print; 2010. (In Persian)
2. Ibrahimbay Salami G. The role and extent of government involvement in the economy and its relationship with the process of privatization, Articles Collection of the National Conference on 44 Principle of the Constitution of the Islamic Republic of Iran, p. 313. 2006. (In Persian)
3. ShahrokhShahi M. Maghazine News-Analytical Program of the Management and Planning Organization. Seventh year, number 310. 2011. (In Persian)
4. Michic J, Oughton CCompetitive balance in football: trends and effects. FGRC research paper. No.2, Birkbeck, university of London. [http:// www. bbk.ac.uk/hosted/management/msemres/oldfootballsit1/papers/competitivedbala nce-paper.htm# what](http://www.bbk.ac.uk/hosted/management/msemres/oldfootballsit1/papers/competitivedbala nce-paper.htm# what), 2004.
5. Ellahi A. Obstacles and Strategies for Economic Development of the Islamic Republic of Iran Football Industry. [Ph.D] Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tehran; 2008. (In Persian)
6. Aliakbar M. "Privatization from the first development plan up to now. Iran Privatization Organization, 2003. (In Persian)
7. Van de Walle N. Privatization in Developing Countries. A Reviews of The issues, World Development. 1989; 17(5): 601-613.
8. Javan I, Study of the Structural Condition, Planning and Budget of Private Sports Clubs in Urmia. [MSc]. Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Urmia University; 2007. (In Persian)
9. Arefian Y. The study of privatization policy and its barriers and problems in physical education from the viewpoint of Mazandaran sport managers. [MSc]. Mazandaran University; 2005. (In Persian)
10. The Law of the Third Plan of Economic, Social and Cultural Development of the Islamic Republic of Iran; 2000-2004. (In Persian)
11. The Law of the Fourth Plan of Economic, Social and Cultural Development of the Islamic Republic of Iran; 2005-2009. (In Persian)
12. The Law of the Fifth Plan of Economic, Social and Cultural Development of the Islamic Republic of Iran; 2010-2014. (In Persian)
13. Amiri M. [Explaining and Prioritizing the Barriers to Privatization and Participation of the Private Sector in the Development of Sport (In Persian)]. Journal of Sport Management.2013; 5(4): 86-103.
14. Ahmadi A. The existing obstacles to the privatization of sport from the point of view of the owners of the clubs and privat sector of Urmia. [MSc]. Urmia University; 1385. (In Persian)

15. Kashef M, Jafari A, Ahmadi A. Investigation of obstacles and problems in relation to 44 Principle of the constitution in sports from the perspective of the owners of private clubs in Isfahan. Articles Collection of the 6th International Conference on Physical Education, Kish, p. 286.2007. (In Persian)
16. Padash D .Prioritizing affecting factors of the sports clubs privatization using the hierarchical analysis process [MSc]. Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Isfahan; 2009. (In Persian)
17. Alidost Ghahfarokhi E. Analysis of Barriers to the Implementation of 44 Principles in the Professional Sport of the Islamic Republic of Iran. [Ph.D]Faculty of Physical Education, University of Tehran; 2010. (In Persian)
18. Jalali Farahani M, Alidost Ghahfarokhi E. [Analysis of Effecting Economic Barriers in Implementation of 44 Principles of the Constitution in the Professional Iran (InPersian)]. Journal of Sports Management Studies. 2013; 19(6):109-128.
19. Salimi M, Soltan hosini M, Nasresfahani D.[Prioritization of development barriers of private companies sponsorships from sports championships based on the results of the methods of MADM using the POSET Merge technique(In Persian)] . Journal of Sports Management. 2013; 21: 149-172.
20. Khosravizadeh E, Bahrami A, Abed H. [Barriers to investment and private sector participation in the sport of the Markazi province (In Persian)]. Journal of Sport management studies.2014;24: 207-222.
21. Soleimani T, Gharakhani H, Saghy, J, Foladi Heidarloo, S. Investigating the Role of Economic Factors on Sports Privatization from the Point of View of Experts. 8th International Conference on Physical Education and Sport Sciences; 2014. (In Persian)
22. Farahani A, Alidost Ghahfarahi, E, Derakhshandeh Qhahfarokhi, T. [Survey of the problems and barriers of private sports clubs in Shahrekord (In Persian)]. Journal of Sport Management.2015; 7(1); 53-67.
23. Deldar E. Survey of Barriers privatization and private sector participation in Professional Football League [MSc]. University of Allameh Tabatabaei; 2012. (In Persian)
24. Afsay A. Study of Managerial Barriers to the Privatization of Professional Soccer Clubs in Iran. [MSc]. Faculty of Physical Education, Islamic Azad University, Mobarakeh Branch;2011.(In Persian)
25. Tomaru Y. Privatization, productive efficiency and social welfare with a foreign competitor. Research in Economics.2007; 61: 224-232.
26. Zhang B Zhang L. Government Regulations of the Privatization of the Public Sports Facilities. Sport Science Research. <http://en.cnki.com>;2009.
27. Salimi M, Soltan hosseini M, Padash D, Khalili E. Prioritization of the Factors Effecting Privatization in Sport Clubs: With AHP & TOPSIS Methods - Emphasis in Football. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, February. 2012; 2(2):102-114.

28. Stras A, Corbin J. Principles of Qualitative Research Method: Basic Theory, Procedures and Methods. Translated by Biouk Mahmoudi. Research Institute for Humanities and Cultural Studies, Tehran; 2006.
29. Sadeghpour B, Moradi W. Statistical Analysis with Spss and Amos Software. 2nd ed. Mazandaran University; 2012. (In Persian)
30. Physical Education Organization of the Islamic Republic of Iran. Detailed studies on the development of professional sport. National Center for Management and Exercise of Sport. Green apple, Tehran. 2005. (In Persian)
31. Razavi M H. [Increasing efficiency with the policy of privatization in sport (In Persian)]. Journal of Motion, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tehran. 2004; 23.5-22.
32. Moradi Chaleshtari J, Moradi M R, Qahfarokhi N S, Jafari A. [The study of economic barriers affecting the attraction of foreign investment in the Islamic Republic of Iran Football industry (In Persian)]. Journal of Sports Management. 2013; 17. 147-129.
33. Huda H, Al Khaja. Investors opinions about sports marketing in Bahrain. The Sport Journal. 2001; 44:124-140.
34. Moosa I A, Cardak B A. The determinants of foreign direct investment: an extreme bounds analysis. In Journal of Multinational Financial Management. 2006; 16: 199-211.
35. Liang wu H. Exploping the source of privatization-induced performance changes. Journal of organizational change management. 2007; 20(1):44-59.
36. Anwar Sajid, Sun Sizhong. Financial development, foreign investment and economic growth in Malaysia. Journal of Asian Economics. 2011; 22(4):335-342.
37. Basu A, Srinivasan K. Foreign direct investment in Africa. Some case studies missing markets: some paradoxes explained. The Economic Journal. 2002; 101 (409):400-417.
38. Ashkeboussi R, Tootoonchi A. [Common prerequisites and measures of performance for successful Privatization (In Persian)]. International Journal of commerce and management. 2007; 17(3):211-238.
39. Rahbar F. [The Barriers to Investment and Its Impact on Economic Growth in Iran (In Persian)]. Journal of Economic Research. 2007; 81.111-138. (In Persian).
40. Fitz p T. The welfare theory (What is social policy?). Translated by Hormoz Homayounpour. 2nd ed. Tehran: Step-by-Step Publishing ; 2004. (In Persian)
41. Zare A, Babaeian A, Moradi Gh, Hosseini A. [Identification and ranking of challenges in the process of privatization of football clubs based on the POSET model (In Persian)]. Journal of Sport Management. 2014; 6(4): 575- 593. (In Persian)
42. Tavakkoli S, Razavi M. Comparison of Governmental and Non-Governmental managers Viewpoint on Qom Province Sports Privatization. The first specialized sports management conference in Mazandaran; 2007. (In Persian).
43. Huang Yu. An analysis of sport business in the great China region from a strategic perspective. International journal of sport management and marketing. 2006; 4 :349-358.

-
44. Gharekhani H. Designing a Barrier Model for Private Sector Participation in the Iranian Football Industry. Tehran, 8th International Conference on Physical Education and Sport Sciences; 2014 (In Persian)
  45. Komeijani A. Assessing of Privatization Policy Performance in Iran. First Printing, Tehran, Assistance of Economic Affairs and Finance, Ministry of Economic Affairs and Finance; 2003. (In Persian)
  46. Monavarian A. Privatization: A Comparative Approach. Journal of Government Management. Number 53 and 54. 2001. (In Persian)
  47. Kumar bhaumik Sumon, Yap co Catherine. China's economic cooperation related investemtn: an investigation of its direction and some implications for outward investment. China Economic Review. 2011; 22(1):75-87.